

Bewuste digitale keuze is voor gebruiker belangrijker dan ooit

Noodzakelijke internationale consensus over digitale innovatie steeds lastiger te realiseren

Axel Arnbak

Wie heeft de sleutel tot jouw data in de wereldwijde cloud? En wie mag onder welke voorwaarden meekijken? Medio 2018 zal het Amerikaans Hooggerechts-hof de knoop doorhakken in een langsturende strijd tussen Microsoft en de Amerikaanse politie over toegang tot e-mails in de cloud, opgeslagen op servers buiten de VS.

De zaak staat symbool voor een spanningveld op internet dat in het nieuwe jaar nog pijnlijker zichtbaar zal worden: innovatie en wetenschap globaliseren, politiek en bestuur regionaliseren. Door het achterblijven van internationale consensus over cruciale cybervraagstukken is maatschappelijk verantwoorde en democratisch gelegitimeerde internetinnovatie steeds lastiger te realiseren — of het nu gaat om broodnodig beleid rondom privacy, cybersecurity, nepnieuws of kunstmatige intelligentie. Soms kan een lokale rechter of toezicht-houder iets bijsturen, maar gewone gebruikers rest meestal weinig anders dan de hoop dat buitenlandse opsporingsdiensten, ondernemingen en wetenschappers hun belangen respecteren.

Microsoft vs. United States gaat over Amerikaanse opsporingsdiensten die gebruikersdata vorderen die zijn opgeslagen op servers in Ierland. Eigenlijk moeten ze daarvoor een rechtshulp-verzoek doen aan Ierland, maar dat duurt veel te lang. Daarom vorderen ze de data direct van de cloudprovider. Voorheen werkte Microsoft daaraan mee, maar na de Snowden-onthullingen niet meer, omdat cloudklanten het bedrijf massaal gingen wantrouwen. De prijzenswaardige terughoudendheid van Microsoft is dus het gevolg van klokkenluiden en commerciële prikkels, in plaats van een juridisch conflict over gedegen beleid.

Ook bij de veelbesproken aanpak van het wereldwijde fenomeen 'nepnieuws' op sociale media is een internationale aanpak nodig, maar ver te zoeken. Politici lanceren nu sterk uiteenlopend beleid om sociale media verantwoordelijk te houden voor de verspreiding van verwarrende of haatzaaiende berichten. Zo verplicht de Duitse wetgever sinds

ILLUSTRATIE: CYPRIAN KOSCIELNIAK VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

kort aanstootgevende berichten binnen een etmaal te verwijderen, op straffe van een boete van maximaal € 50 mln.

D66-Kamerlid Verhoeven waarschuwt terecht voor het gevaar van censuur, gelet op de talloze voorbeelden van onterecht verwijderde berichten en accounts door kunstmatig intelligente algoritmes. In Duitsland is men minder bang voor censuur, dan voor extreemrechts. Toch zien de algoritmes activisten tegen discriminatie aan voor witte racisten, en blijkt vermeende porno een vakantiekiekje in een woestijn.

In de VS en Nederland lijken politici te kiezen voor een verplicht register van betaalde advertenties. Maar dat zal het manipuleren van verkiezingen via nepaccounts niet doen afnemen

De algoritmes zien activisten tegen discriminatie aan voor witte racisten

en staat ook haaks op de uitingsvrijheid. Intussen constateren Rusland en China opgewekt dat in het Westen digitale vrijheden verder worden ingeperkt.

Het is dertig jaar goed gegaan met de internationale coördinatie van internetkwesties door internetgebruikers in internationale stichtingen, zoals het Internet Engineering Taskforce. Maar de gigantische maatschappelijke impact van het huidige en toekomstige internet vraagt om brede politieke sturing, gebaseerd op internationale mensenrechten. Amazons spraakassistent Alexa met geïntegreerde camera maakt tegenwoordig het huiswerk van je kinderen. En helpt ze zich modieus te kleden en hun kamertje in te richten, tegen aantrekkelijke kortingen. Als alles straks Amazon wordt, hoever mogen zijn algoritmes dan gaan met kinderen als targets?

De rechter en Europees toezicht op persoonsgegevens en mededinging geven soms een antwoord op ontspoorde internetinnovatie, vaak op direct verzoek van gebruikers. Toch bieden

beide juridische domeinen een veel te beperkt kader om de reusachtige mondiale impact van de innovatie van morgen te sturen.

Coherente politieke visie en internationale consensus zijn nodig, helaas in een tijd dat het regeerakkoord van Rutte III weinig zegt over de digitale toekomst en potentaten als Trump, Xi en Poetin de geopolitieke dienst uitmaken. Techgiganten worden, logischerwijze, vooral gedreven door commerciële prikkels.

Bij gebrek aan beter zullen gebruikers zich in het nieuwe jaar, meer dan ooit, bewust moeten voornemen alleen digitale diensten af te nemen van betrouwbare providers. En hopen dat het Amerikaanse Hooggerechts-hof de privacybelangen erkent van buitenlandse clouddata.

**Axel Arnbak is advocaat bij De Brauw Blackstone Westbroek en onderzoeker aan het Instituut voor Informatierecht (UvA).
Reacties: @axelarnbak**